

Ukraina wybiera prezydenta – świat patrzy

Dr Tomasz Kapuśniak

22 listopada 2009 r. minęła już piąta rocznica pamiętnych wydarzeń z kijowskiego Majdanu, określanych jako „pomarańczowa rewolucja”. 17 stycznia 2010 r. na Ukrainie zostaną przeprowadzone wybory prezydenckie. Zwycięstwo obecnego „pomarańczowego” prezydenta, Wiktora Juszczenki, wydaje się mało prawdopodobne. Wśród kandydatów do objęcia urzędu prezydenta – których szanse na zwycięstwo są dość duże – wymienia się obecną premier Ukrainy Julię Tymoszenko, byłego premiera Wiktora Janukowycza oraz tzw. czarnego konia rozgrywki politycznej, czyli Arsenija Jaceniuka. Sytuacja jest o tyle dziwna, że zarówno Juszczenko jak i Tymoszenko wywodzą się z obozu „pomarańczowego”, lecz szanse na wygraną w wyścigu prezydenckim zachowuje jedynie Julia Tymoszenko, natomiast Wiktor Juszczenko nie ma szansy na objęcie urzędu prezydenta¹. Ukraina znowu wybiera, a świat patrzy. Ale czy zainteresowanie świata sytuacją polityczną jest na takim samym poziomie jak pięć lat temu? Odpowiedź jest oczywista: społeczność międzynarodowa jest już zmęczona sytuacją patową na Ukrainie, rywalizacją „pomarańczowo-niebieską”, brakiem reform ekonomiczno-politycznych, oligarchizacją życia politycznego, endemiczną korupcją oraz zmarnowanymi nadziejami na zmianę sytuacji, jakie rodziła „pomarańczowa rewolucja”. Powyższe czynniki powodują, że chęci do angażowania się państw i organizacji zachodnich w sprawę Ukrainy są coraz mniejsze. Nie bez znaczenia pozostaje również czynnik rosyjski i jego wpływ na brak zainteresowania Zachodu Ukrainą. W kontekście toczącej się kampanii prezydenckiej, warto zastanowić się nad sytuacją polityczną oraz działaniami podejmowanymi przez Unię Europejską i NATO, skierowanymi do naszego wschodniego sąsiada, czyli Ukrainy.

Układ oligarchiczny na Ukrainie

Zagrożeniem dla wszechwładzy oligarchów mógł być kompromis osiągnięty w czasie „pomarańczowej rewolucji”, który spowodował, że silna pozycja prezydenta, a *de facto* administracji prezydenckiej, została ograniczona². Wówczas mogło wydawać się, że będziemy obserwowali początek końca systemu oligarchicznego z lat 90. XX wieku. Jednak w czasie „pomarańczowej rewolucji” i toczących się negocjacji pomiędzy obozem „pomarańczowych” i „niebieskich” został zawarty kompromis, na mocy którego prezydent przestał pełnić funkcję szefa władzy wykonawczej. W późniejszym okresie, w czasie urzędowania Wiktora Janukowycza, część prerogatyw prezydenta została przekazana na rzecz premiera. W wyniku wydarzenia na

Majdanie dokonała się wprawdzie wymiana ekipy rządzącej oraz zmiana konstytucji (obowiązująca z dniem 1 stycznia 2006 r.), jednak nie przyczyniło się to do zasadniczej zmiany systemu. Tym samym nie została dokonana ostateczna konstrukcja systemu politycznego Ukrainy, a jedynie dokonano zmiany układu oligarchicznego – partii korporacji (klanu donieckiego/Partia Regionów + klanu dnipropropietrowskiego/m.in. „Pracująca Ukraina” + klanu kijowskiego) na rzecz rywalizacji grup interesów polityczno-ekonomicznych³.

Na kształt systemu politycznego Ukrainy wpływają wskazane wyżej powiązania polityków z klanowym biznesem oraz chęć utrzymania przez rządzących (Juszczenko, Tymoszenko) przy władzy silnych grup gospodarczych (ewentualnie wyeliminowanie konkurencyjnych oligarchów), co leży w interesie zarówno rządu, jak i państwa⁴. Tak więc należy się spodziewać, że zapewne jeszcze przez wiele lat dnipropropietrowski, doniecki czy kijowski klan oligarchiczny będą się skutecznie broniły przed nazbyt radykalnymi reformami. Jeżeli scenariusz wyeliminowania klanów z życia politycznego nie jest możliwy, to najlepszym rozwiązaniem wydaje się ewolucja tych klanów w kierunku klasycznych grup nacisku. Wówczas tworzenie sztucznych (zależnych od klanów) partii politycznych nie będzie ani potrzebne, ani konieczne, ponieważ założone cele będzie można osiągnąć poprzez lobbings, jak ma to miejsce chociażby w instytucjach Unii Europejskiej. Wprowadzenie jasnych reguł gry może jednak oznaczać dla owych klanów zagrożenie w postaci napływu inwestycji zagranicznych, co tym samym groziłoby osłabieniem pozycji rodzimych oligarchów.

Polityka wschodnia Unii Europejskiej

Nową odsłoną polityki wschodniej Unii Europejskiej jest projekt ogłoszony w połowie 2008 r. przez Polskę i Szwecję pod nazwą Partnerstwa Wschodniego⁵. Oficjalnie został on przyjęty jako projekt Unii Europejskiej na szczycie w Pradze 7 maja 2009 r. Partnerstwo Wschodnie stwarza nadzieję dla państw Europy Wschodniej, jak również dla państw Kaukazu Południowego, na tzw. zrównanie wymiarów polityki zewnętrznej UE. Stwarza szanse dla UE na zacieśnianie współpracy z państwami wschodnimi, ale należy również pamiętać o tym, że Polska, jako inicjator programu, naraża się – w sytuacji braku efektów tego projektu – na postrzeganie jej przez państwa wschodnie jako nieskutecznego gracza Wspólnoty, a tym samym na utratę wiarygodności w roli „advokata” Ukrainy.

Mimo że Unia kładzie nacisk na wciąganie państw Europy Wschodniej w orbitę swoich wpływów, nie zmienia to faktu, że decydenci UE wykluczają rozmowy na temat członkostwa Ukrainy, jak i innych państw z Europy Wschodniej. Dopuszczają jedynie rozmowy o stopniowym pogłębianiu współpracy. Być może taka

właśnie polityka zacieśniania kontaktów spowoduje, że państwa te na stałe zostaną związane z Unią Europejską.

„Próżnia bezpieczeństwa” obszaru Europy Wschodniej

Geopolityczne położenie Ukrainy powoduje, iż znajduje się ona w dwóch regionach: Europie i Eurazji, przy czym w obu zajmuje położenie peryferyjne. Sytuacja na obszarze poradzieckim jest bardzo dynamiczna, w szczególności w ostatnim czasie. Wojna Rosji z Gruzją w sierpniu 2008 roku⁶, „zimna wojna gazowa” Rosji z Ukrainą (a w rzeczywistości także z UE) w styczniu 2009 r. oraz celowe działania podejmowane przez Rosję, czyli tzw. polityka paszportowa na Krymie i „wojna psychologiczna” w kwestii Floty Czarnomorskiej powodują, że sytuacja wewnętrzna na Ukrainie (w szczególności chodzi o Krym) coraz bardziej się komplikuje⁷. Nie bez znaczenia jest możliwość zdestabilizowania sytuacji wewnętrznej na Ukrainie poprzez wykorzystanie sytuacji Krymu przez Rosję. Ponadto chaos panujący na scenie politycznej, jak również niezwykle trudna sytuacja gospodarcza Ukrainy osłabiają kurs proatlantycki w ukraińskiej polityce zagranicznej. Paradoksalnie wojna Rosji z Gruzją z jednej strony przyczyniła się do podniesienia świadomości decydentów NATO i unaoczniała niezwykle skomplikowaną sytuację tego państwa, a szerzej państw regionu czarnomorskiego. Z drugiej strony, wydarzenia te nie spowodowały znacznego wzrostu poparcia kierunku atlantyckiego przez ukraińskie społeczeństwo. Jednak, pomimo tych wydarzeń, poziom poparcia społecznego dla członkostwa Ukrainy w Sojuszu oscyluje w granicach 22-25%.

Rok 2008 upłynął pod znakiem walki Stanów Zjednoczonych Ameryki w ramach NATO o zaoferowanie państwom wschodnim Planu Działania na rzecz Członkostwa (MAP). Przede wszystkim USA na forum NATO dążyły do zintensyfikowania współpracy Sojuszu z Ukrainą i Gruzją, a tym samym stworzenia coraz ściślejszych związków tych państw z rodziną atlantycką⁸. Dlatego też mając na uwadze negatywne, destabilizujące działania Rosji wobec państw poradzieckich i deklaracje o sferze jej tzw. uprzywilejowanych interesów na obszarze WNP, dążenie NATO do jak najszybszego przyznania Ukrainie Planu Działania na rzecz Członkostwa było rzeczą oczywistą z punktu widzenia interesów tej organizacji na obszarze Europy Wschodniej, szerzej – na obszarze WNP. Jak się okazuje, Sojusz nie zdecydował się na przyznanie MAP ani Ukrainie, ani Gruzji. Brak zaoferowania MAP tym państwom był przede wszystkim wynikiem sprzeciwu Niemiec i Francji, jak również obaw NATO o pogorszenie relacji z Rosją⁹. Obecnie (2009 rok) sytuacja komplikuje się coraz bardziej, gdyż i tak dość niski zapal ukraińskich prozachodnich polityków może osłabnąć. Kwestia

pogłębiania współpracy z NATO powróci najwcześniej po wyborach prezydenckich (styczeń 2010 roku), a intensywność tej współpracy zależeć będzie od osoby nowej głowy państwa. Natomiast problem przyznania MAP prawdopodobnie przesunie się nawet o kilka lat. Dlatego też od tego, czy uda się przekonać do konieczności zaoferowania MAP lub też innego alternatywnego programu te państwa członkowskie Sojuszu, które najbardziej sceptyczne podchodzą do problemu Ukrainy, jak również do przeorientowania swojego podejścia te państwa członkowskie, które na Wschodzie widzą tylko Rosję, zależy skuteczność oddziaływania NATO na obszarze Europy Wschodniej, szerzej – WNP. Jest to krok ważny tym bardziej, że sondaże wyborcze wskazują, iż jest mało prawdopodobne, ażeby w wyborach prezydenckich 2010 r. na Ukrainie zwycięstwo odniósł najbardziej proatlantycki kandydat. Sytuacja ta może spowodować więc, że na Ukrainie zabraknie polityka, którego jednym z głównych celów będzie integracja z NATO i UE, i który w tym dążeniu wykaże pełną konsekwencję.

Konkluzje

Niepodległa Ukraina to fakt świadomościowy, fakt nieodwracalny. Jesienią 2004 r. Ukraina zdała egzamin z dojrzałości politycznej. Osiągnięciem „pomarańczowej rewolucji” było również przebudzenie społeczeństwa ukraińskiego oraz wywalczenie swobody mediów. Pomimo tych niewątpliwych sukcesów przed Ukrainą stoi wiele wyzwań.

Sytuacja polityczna na Ukrainie (szczególnie kryzys polityczny z lat 2005-2009) jest wypadkową wielu wydarzeń i konfliktów społecznych, ekonomicznych czy kulturowo-cywilizacyjnych. Od momentu uzyskania niepodległości Ukraina znajduje się na drodze transformacji systemowej. Pomimo wysiłków nie udało się ukształtować w pełni demokratycznego systemu w czasie przemian w latach 1991-1996. Wynikało to ze znaczących różnic pomiędzy władzą wykonawczą, ustawodawczą a sądowniczą. Mimo że w 1996 r. została uchwalona konstytucja Ukrainy, problem nie został rozwiązany. Konstytucja stanowiła kompromis pomiędzy władzą wykonawczą i ustawodawczą, jednak szereg prerogatyw zachował również prezydent, wspierany przez grupy oligarchiczno-klanowe. Mogłoby się wydawać, że próbą zmiany istniejącego stanu rzeczy była „pomarańczowa rewolucja”. Nastąpiła wówczas wymiana ekipy rządzącej oraz dokonano zmian konstytucyjnych, nie doszło jednak do zasadniczych przeobrażeń w zakresie systemu politycznego, które pozwoliłyby na stworzenie jego stabilnej konstrukcji.

Rozwiązaniem dla Ukrainy jest zmiana systemu politycznego i prawnego. Bez gruntownych reform konstytucyjnych nie będzie możliwe rozdzielenie władzy ustawodawczej i wykonawczej. Mgliste zapisy konstytucyjne i ustawowe sprzyjają instrumentalnemu

traktowaniu prawa, wykorzystywaniu go i nadinterpretacji. Niezbędna jest kolejna reforma konstytucyjna, reforma wymiaru sprawiedliwości. Jednak czy elity rządzące są gotowe, a przede wszystkim – czy są w stanie dokonać zmiany percepcji rzeczywistości i wyjść ponad klanowo-oligarchiczne interesy? Jeśli nie dojdzie na Ukrainie do reform politycznych (systemowych), państwo to nie będzie w stanie uniknąć instrumentalnego traktowania przez innych, a tym samym będzie podatne na wpływy Rosji¹⁰. Warto podkreślić, że niestabilna sytuacja na Ukrainie przeszkadza decydentom politycznym w Rosji, USA i UE, ponieważ nie do końca wiedzą, z kim należy prowadzić negocjacje. Równocześnie Ukraina poprzez wewnętrzne kłótnie i spory sama skazuje się na marginalizację i pomniejsza swoje szanse na członkostwo w strukturach euroatlantyckich.

* * * * *

Dr Tomasz Kapuśniak – adiunkt w Instytucie Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie; wykładowca w Instytucie Politologii, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół stosunków międzynarodowych na obszarze WNP, polityki wschodniej Unii Europejskiej, polityki zagranicznej Polski oraz bezpieczeństwa międzynarodowego. Autor książki „Ukraina jako obszar wpływów międzynarodowych po zimnej wojnie” (Warszawa-Lublin 2008) oraz współredaktor książek: „Białoruś, Mołdawia i Ukraina wobec wyzwań współczesnego świata” (Lublin 2009), „Polityka wschodnia Polski. Uwarunkowania – Koncepcje – Realizacja” (Lublin-Warszawa 2009), „Bezpieczeństwo międzynarodowe. Wyzwania i zagrożenia XXI wieku” (Radom 2009), „Region Kaukazu w stosunkach międzynarodowych” (Lublin 2008), „Ukraina w stosunkach międzynarodowych” (Lublin 2007).

Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego jest niezależną, apolityczną instytucją, której misją jest propagowanie wolności, sprawiedliwości i demokracji, oraz wspieranie działań mających na celu umacnianie społeczeństwa obywatelskiego. Fundacja prowadzi swoją działalność zarówno w Polsce jak i za granicą ze szczególnym uwzględnieniem Europy Środkowej i Wschodniej jak i Ameryki Północnej.

Fundacja mogła powstać dzięki przemianom politycznym, które nastąpiły w Polsce po 1989 roku. Ideały generała Kazimierza Pułaskiego (wolność, sprawiedliwość i demokracja) stanowią inspirację dla wszelkich inicjatyw podejmowanych przez Fundację. Działania Fundacji obejmują m.in.: prowadzenie badań naukowych, opracowywanie publikacji i analiz, przygotowywanie seminariów oraz konferencji,

edukowanie i wspieranie liderów
www.institutprzywodztwa.pl

Fundacja jest organizatorem Warszawskiego Regionalnego Kongresu Organizacji Pozarządowych www.warsawcongress.pl, Akademii Młodych Dyplomatów www.akademia.diplomacy.pl oraz wydawcą Platformy Komunikacyjnej dla Organizacji Pozarządowych www.non-gov.org

Fundacja przyznaje Nagrodę im. Kazimierza Pułaskiego "Rycerz Wolności" dla wybitnych postaci zasłużonych w promowaniu demokracji. Nagrodę dotychczas otrzymał profesor Władysław Bartoszewski, profesor Norman Davies, Alaksandar Milinkiewicz, lider demokratycznej opozycji na Białorusi, prezydenci Lech Wałęsa, Aleksander Kwaśniewski, Valdas Adamkus oraz wysoki przedstawiciel ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Javier Solana.

Fundacja Pułaskiego jest jedną z dwóch polskich organizacji pozarządowych posiadających status organizacji partnerskiej Rady Europy. Więcej o Fundacji na www.pulaski.pl

Komentarz Międzynarodowy Pułaskiego to pogłębione analizy istotnych dla Polski zagadnień z zakresu polityki międzynarodowej, gospodarki światowej bądź bieżących wydarzeń w polskiej polityce. Dokument publikowany jest w dwóch wersjach językowych, polskiej i angielskiej. Osoby chcące publikować swoje oryginalne prace w Komentarzu proszone są o kontakt z Redaktorem Naczelnym p. Dominikiem Jankowskim djankowski@pulaski.pl Żeby regularnie otrzymywać kolejne numery KMP należy podać swój e-mail na stronie www.pulaski.pl

Ukraine is electing its president – the world is watching

Tomasz Kapuśniak Ph.D.

November 22, 2009, marked the fifth anniversary of memorable events, that took place in Maidan (Independence Square) in Kiev, known as the Orange Revolution. On January 17, 2010, the presidential elections are to take place. The victory of the present 'orange' president, Viktor Yushchenko, seems highly improbable. Among the candidates enjoying substantial support are Yulia Tymoshenko, the former Prime Minister Viktor Yanukovych and the dark horse of this political contest – Arseniy Yatsenyuk. The situation is somewhat strange as both Yushchenko and Tymoshenko originate from the 'orange' camp but only Tymoshenko stands any chances of winning the presidential race.¹¹ Once again Ukraine is choosing and the world is watching. Yet, is the world's interest in Ukraine's political situation as intense as it was five years ago? The answer is obvious: the international community is already tired of the country's deadlock, the 'orange-blue' rivalry, and the lack of political and economic reforms, including the 'oligarchisation' of political life, endemic corruption and the lost hopes for any change that had been revived during the Orange Revolution. The aforementioned factors have caused a growing reduction in the involvement of the countries and western organisations in Ukraine's affairs. Moreover, the Russian factor and its influence over this lack of interest play a vital role. For this purpose, in the context of the present presidential campaign, it is worth analysing the political situation and the action taken by the European Union and NATO directed towards our eastern neighbours.

The oligarchic network in Ukraine

The compromise reached during the Orange Revolution could have posed a substantial danger to the oligarchs' absolute power, and consequently limited the strong position of the president (*de facto* the administration).¹² It seemed at the time that this would be the beginning of the end of the oligarchic system of the 90s. However, the compromise, reached during the Orange Revolution and worked out between the blue and the orange camps, legitimised the new law whereby the president would no longer hold the function of the head of executive power. Some time later, when Yanukovych was in power, certain prerogatives were transferred to the prime minister. Still, the events in Maidan have brought changes to the ruling team and the constitution (put into force on January 1, 2006), but no significant change of the system has been observed. Thus, the final construction of the political system has not been carried out; only a certain alteration within the oligarchic system took

place (the Donetsk clan/the Regions Party + the Dnipropetrovsk clan/among them the 'Working Ukraine' + the Kiev clan), which aimed at creating competition between the political and economic interest groups.¹³ The connections listed above between politicians and the clan-like business, with a strong willingness of the ruling power (Tymoshenko, Yushchenko) to keep strong economic groups at hand (or possibly eliminate rival oligarchs), all go towards shaping the political system of Ukraine.¹⁴ Therefore, one should expect the possibility of one or all of clans (Dnipropetrovsk, Donetsk, Kiev) defending themselves against the more radical reforms. If the elimination of clans from political life is not possible, the solution will be the evolution of these clans towards more typical pressure groups. This will be followed by creating their own artificial political parties, something neither necessary nor needed because their goals can be simply achieved by lobbying, as happens in the EU institutions. Introducing clear rules may still mean for these clans a certain threat in the form of a foreign investments inflow which might weaken the position of native oligarchs.

The eastern policy of the European Union

The project announced by Poland and Sweden under the name Eastern Partnership in the middle of 2008 is a new opening in the EU's eastern policy.¹⁵ It was officially proclaimed as an EU project during the summit in Prague on May 7, 2009. The Eastern Partnership has created hopes both for the eastern European countries and the countries of the southern Caucasus that there will be an equalising in the dimensions of the EU's external policy. Moreover, the project improves the chances of the EU as regards tightening cooperation with the eastern countries. Nevertheless, one should remember that Poland, as one of the initiators of the program, has put itself at risk: in the case of no results being yielded, it might be perceived as an inefficient player by the eastern partners, and thereby lose its credibility as Ukraine's advocate. Despite the EU's emphasis in engaging the eastern European countries in its sphere of influence, the decision-makers in the EU still refuse to take up any talks on the membership of Ukraine or other eastern European countries in its structures. Still, the importance of gradually tightening cooperation is being underlined as it might make the eastern states the EU's permanent partners.

The security vacuum in the eastern European region

The geopolitical situation of Ukraine has caused it to find itself located in two regions: Europe and Eurasia, occupying a peripheral position in both these regions. The situation in the post-Soviet area has been highly dynamic, especially in recent times. The Russian war

against Georgia in August 2008,¹⁶ the 'gas cold war' against Ukraine (and at the same time against the EU) in January 2009 and deliberate action taken by Russia, the so-called passport policy in the Crimea and 'psychological war' over the issue of the Black Sea Fleet all cause the internal situation of Ukraine (especially of the Crimea) to become more and more complicated.¹⁷ The possibility of destabilising the internal situation in Ukraine by the Russian factor is meaningful here. Moreover, both the chaos observed in the political scene and the difficult economic situation weaken the pro-Atlanticist course in Ukraine's foreign policy. Paradoxically, on one hand, the war between Russia and Georgia contributed to the rising awareness of NATO decision makers, and pointed to the incredibly complicated situation of Ukraine, and more broadly, of the countries in the Black Sea region. On the other hand, the events have not brought about any substantial rise in support for the Atlanticist course in Ukrainian society. Nonetheless, and in spite of these events, the level of support for Ukraine's membership in the Alliance oscillates between 22 and 25 per cent. The year 2008 marked the struggle of the United States within NATO frames for offering the eastern European states the Membership Action Plan (MAP). In the NATO forum the U.S. has pursued intensification of cooperation with Ukraine and Georgia, thus creating closer ties with the Atlanticist family.¹⁸ Therefore, NATO, bearing in mind Russia's negative, destabilising action against post-Soviet states, and declarations referring to its privileged interests within the Commonwealth of Independent States (CIS), sought to grant the MAP as soon as possible. As it transpired, NATO did not decide to grant the MAP either to Ukraine or Georgia. The lack of such an offer was mostly due to the rejection coming from Germany and France, and a fear of deteriorating relations with Russia.¹⁹ At present (in 2009) the situation has become more and more complicated as the already low zeal of Ukraine's pro-western politicians might still fade even further. The issue of increasing the cooperation with NATO will possibly return after the election at the earliest (January 2010), and the intensity of this cooperation will depend on the future president, while the problem of granting the MAP will probably get postponed for a few years. Therefore, NATO's efficiency in the region of Eastern Europe, more broadly the CIS, depends on whether the skeptical members of the Alliance and even those who incline more towards Russia will get convinced to reorient their approach and offer the MAP or another alternative plan. It is an important step especially when it is very unlikely, as opinion polls show, that the pro-Atlanticist candidate will win the coming presidential elections in 2010. This would result in the lack of a politician in Ukraine having as one of his or her chief goals integration with NATO and the EU, and who would remain consistent in achieving these goals.

Conclusions

An independent Ukraine is an irreversible and necessary fact. In autumn 2004 Ukraine passed an exam in political maturity. The awakening of Ukrainian society and securing of the independent media were the pronounced achievements of the Orange Revolution. However, there is a number of concrete challenges Ukraine has to face. The country's political situation (especially the political crisis of 2005-2009) has resulted from many events and social, economical as well as cultural-civilization conflicts. Since gaining independence, Ukraine has been following the route of system transformation. Despite all its efforts Ukraine has not managed to shape a fully democratic system during the 1991-1996 transformation period. It happened due to the significant differences between the executive, legislative and judicial powers. Although the constitution was passed in 1996 the problem was not solved. It was just a compromise between the executive and legislative powers, with a series of prerogatives also being maintained by the president and supported by oligarchic-clan groups. One would assume that the Orange Revolution was an attempt to change that state of affairs. When the ruling authorities were replaced and constitutional changes made, it did not bring about the kind of substantial transformation in the sphere of political system that would allow the creation of a more stable structure. The change of political and legal systems seems to be one of the most urgent necessities in Ukraine. Without thorough constitutional reforms the division of legislative and executive powers is simply impossible. Obscure constitutional and executive legacies favour the abuse, over-interpretation as well as the instrumental application of law. Other constitutional and judicial reforms seem essential. Still, are the ruling elites ready, and above all are they able to conduct a profound change in the perception of reality, and go beyond the clan-oligarchic interests? If Ukraine fails to conduct the systematic political reforms, it will be doomed to a future of being taken advantage of, while at the same time becoming susceptible to Russia's influences.²⁰ It needs to be underlined here that the unstable situation of Ukraine hampers decision makers in Russia, the U.S. and the EU, who all find it difficult to establish with whom they should negotiate. At the same time, due to internal squabbles Ukraine is becoming marginalised and so are decreasing its chances for integration within the Euro-Atlanticist structures.

Article translated by Justyna Pado

* * * * *

Tomasz Kapuśniak, Ph.D. – adjunct at the Institute of East-Central Europe, assistant professor at the

Institute of Political Science, Faculty of Social Sciences, The John Paul II Catholic University of Lublin. He is interested in the European Union's eastern policy, international relations on the Commonwealth of Independent States' area, Russia's policy towards Eastern Europe. He previously published, "Ukraina jako obszar wpływów międzynarodowych po zimnej wojnie", Warszawa-Lublin 2008; "Białoruś, Mołdawia i Ukraina wobec wyzwań współczesnego świata", Lublin 2009 (co-editor), "Polityka wschodnia Polski. Uwarunkowania – Koncepcje – Realizacja", Lublin-Warszawa 2009 (co-editor); "Region Kaukazu w stosunkach międzynarodowych", Lublin 2008 (co-editor), "Ukraina w stosunkach międzynarodowych", Lublin 2007 (co-editor).

The Casimir Pulaski Foundation is an independent, non-partisan institution with a mission to promote freedom, equality and democracy as well as to support actions of strengthening civil society. The foundation carries out activities both in Poland and abroad, among others in Central and Eastern Europe and in North America.

The Casimir Pulaski Foundation was founded due to political changes that took place in Poland after 1989. The principal values of Casimir Pulaski (freedom, justice and democracy) are an inspiration for every initiative undertaken by the Foundation. A few of the Foundations activities include: conducting scientific research, preparing publications and analyses, organizing seminars and conferences, providing education and support for leaders
www.instytutprzywodztwa.pl

The Foundation is the main organizer of the Warsaw Regional NGOs Congress www.warsawcongress.pl, the Academy of Young Diplomats www.akademia.diplomacy.pl and publisher of the Communication Platform for Non-Governmental Organizations www.non-gov.org

The Foundation also awards the Casimir Pulaski Prize "The Knight of Freedom" to outstanding people who have made a significant contribution in promoting democracy. So far the prizewinners were: Professor Władysław Bartoszewski, former Minister of Foreign Affairs of Poland, historian Professor Norman Davies, Alaksandar Milinkiewicz, leader of democratic opposition in Belarus, Lech Wałęsa and Aleksander Kwaśniewski, former Presidents of Poland as well as Javier Solana, High Representative for Common Foreign and Security Policy, and Valdas Adamkus, former President of Lithuania.

The Casimir Pulaski Foundation is one of only two Polish institutions that have a partnership status with the Council of Europe. More about Foundation at:

www.pulaski.pl

Pulaski Policy Papers are analyses of foreign policy, international economy and domestic politics issues, essential for Poland. The papers are published both in Polish and English. Researchers willing to publish new articles in Pulaski Policy Papers are asked to contact the Chief Editor Mr Dominik Jankowski djankowski@pulaski.pl If you would like to receive new issues of PPP please add your e-mail at www.pulaski.pl

Przypisy końcowe / Endnotes

¹ Якби вибори Президента України відбулися наступної неділі, то за кого Ви проголосували б? (динаміка, 2008-2009), „Центр Разумкова”, http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=91

² T. Kapuśniak, *Ukraina jako obszar wpływów międzynarodowych po zimnej wojnie*, Warszawa-Lublin 2008, rozdział 4.

³ Por. W. Baluk, *Transformacja systemu politycznego Ukrainy, Mołdowy i Białorusi*, [w:] *Białoruś, Mołdawia i Ukraina wobec wyzwań współczesnego świata*, T. Kapuśniak, K. Fedorowicz, M. Goloś (red.), Lublin 2009, s. 22-24.

⁴ Por. T. Kapuśniak, *Parlamentarny gambit na Ukrainie*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” 2007, t. 5, s. 54.

⁵ *Polityka wschodnia Polski. Uwarunkowania – Koncepcje – Realizacja*, A. Gil, T. Kapuśniak (red.), Lublin-Warszawa 2009, *passim*.

⁶ Szerzej na temat konsekwencji wojny Rosji z Gruzją zob. K. Zasztowt, *Zmiany w polityce regionalnej Turcji, Armenii i Azerbejdżanu po konflikcie zbrojnym w Gruzji w sierpniu 2008 roku*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, Rok (6), Lublin 2008, s. 113-120.

⁷ T. Kapuśniak, *Ewolucja polityki Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy, Białorusi i Mołdawii*, [w:] *Białoruś, Mołdawia i Ukraina wobec wyzwań...*, s. 185-202.

⁸ T. Kapuśniak, J. Tymkiw, *Potencjalne kierunki współpracy Ukrainy z Sojuszem Północnoatlantyckim*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej”, Rok (6), Lublin 2008, s. 53-63.

⁹ T. Kapuśniak, T. Olejarz, *Ewolucja zjawiska bezpieczeństwa międzynarodowego na obszarze Europy Wschodniej*, [w:] *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Wyzwania i zagrożenia XXI wieku*, P. Olszewski, T. Kapuśniak, W. Lizak (red.), Radom 2009, s. 195-211.

¹⁰ T. Kapuśniak, *Ukraina jako obszar wpływów międzynarodowych...*, rozdział 3.

¹¹ Якби вибори Президента України відбулися наступної неділі, то за кого Ви проголосували б? (динаміка, 2008-2009), „Центр Разумкова”, http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=9

¹² T. Kapuśniak, *Ukraina jako obszar wpływów międzynarodowych po zimnej wojnie*, Warszawa-Lublin 2008, chapter 4.

¹³ Com. W. Baluk, *Transformacja systemu politycznego Ukrainy, Mołdowy i Białorusi*, [in:] *Białoruś, Mołdawia i*

Ukraina wobec wyzwań współczesnego świata, T. Kapuśniak, K. Fedorowicz, M. Gołoś (eds.), Lublin 2009, p. 22-24.

¹⁴ Com. T. Kapuśniak, *Parlamentarny gambit na Ukrainie*, "Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej" 2007, vol. 5, p. 54.

¹⁵ *Polityka wschodnia Polski. Uwarunkowania – Koncepcje – Realizacja*, A. Gil, T. Kapuśniak (eds.), Lublin-Warszawa 2009, *passim*.

¹⁶ More on the consequences of the war between Russia and Georgia see: K. Zasztowt, *Zmiany w polityce regionalnej Turcji, Armenii i Azerbejdżanu po konflikcie zbrojnym w Gruzji w sierpniu 2008 roku*, "Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej", year (6), Lublin 2008, p. 113-120.

¹⁷ T. Kapuśniak, *Ewolucja polityki Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy, Białorusi i Mołdawii*, [in:] *Białoruś, Mołdawia i Ukraina wobec wyzwań...*, p. 185-202.

¹⁸ T. Kapuśniak, J. Tymkiw, *Potencjalne kierunki współpracy Ukrainy z Sojuszem Północnoatlantyckim*, "Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej", Rok (6), Lublin 2008, p. 53-63.

¹⁹ T. Kapuśniak, T. Olejarz, *Ewolucja zjawiska bezpieczeństwa międzynarodowego na obszarze Europy Wschodniej*, [in:] *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Wyzwania i zagrożenia XXI wieku*, P. Olszewski, T. Kapuśniak, W. Lizak (eds.), Radom 2009, p. 195-211.

²⁰ T. Kapuśniak, *Ukraina jako obszar wpływów międzynarodowych...*, chapter 3.

REKLAMA

Nowa Europa Wschodnia

pismo spraw wschodnich
Azja Centralna • Białoruś • Kaukaz • Rosja • Ukraina

www.new.org.pl